

MUSTAFA BEGIĆ, ing. geodezije i dipl. pravnik U POVODU 80. ROĐENDANA I 60. GODINA KONTINUIRANOG RADA

Slika 1: Mustafa Begić snimljen pored kamenog obilježja nedaleko od zaseoka Begići

„Restitucija bi BiH mogla koštati 55 milijardi maraka“, „Tri zaposlenika čuvaju zemljišni historijat BiH“, „Hoće li BiH međunarodnom arbitražom tražiti svoj drugi izlaz na more?!“, samo su neki od stotina naslova novinskih članaka objavljenih u bosansko-hercegovačkim medijima posljednjih godina a koji se vežu za ime Mustafe Begića, geodetskog inženjera i diplomiranog pravnika. Zahvaljujući svom ogromnom iskustvu, opširnom znanju i objektivnosti, gospodin Begić je često dolazio u žižu javnosti, vezano za aktualna pitanja koja se tiču vlasništva nad zemljištem, restitucije, denacionalizacije, definisanja državne granica itd. Svoje bogato znanje, višegodišnje praktično iskustvo i rezultate dugotrajnih sistematskih istraživanja, pretočio je u više knjiga i članaka s tematikom imovinsko pravnih odnosa u Bosni i Hercegovini, od najstarijih vremena do danas. Zahvaljujući neiscrpnom entuzijazmu, kroz svoja djela je sačuvao nemjerljivo vrijedne podatke o bosansko-hercegovačkoj geodetskoj djelatnosti i agrarnim odnosima.

S pravom se može tvrditi da među imenima koja su ostavila najviše traga na geodetskoj sceni Bosne i Hercegovine, istaknuto mjesto pripada Mustafi Begiću. Uskoro nas očekuju dva značajna jubileja: osam desetljeća života i šest desetljeća rada gospodina Begića, povodom čega smo s njim obavili veoma ugodan razgovor.

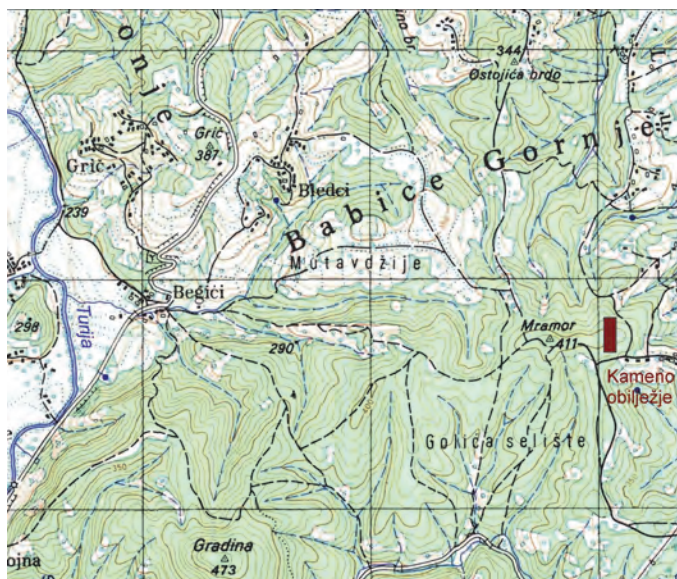
GG: Gospodine Begiću, Vaše mjesto rođenja je teritorij općine Lukavac. Bilo bi interesantno da čitaoci Geodetskog glasnika imaju mogućnost da se поблиže upoznaju s Vašim mjestom i datumom rođenja kao i nekim interesantnim događajima iz Vašeg djetinjstva.

B: U životu svakog čovjeka, mjesto rođenja ima posebno značenje, rado ga se sjeća, njemu se vraća, crpi snagu iz njegovih prirodnih bogatstava, iz klime koja ga okružuje, vode koja život znači, tu i sunce drugačije grije, potoci imaju poseban žubor.

Ja sam rođen u tako jednostavnom kraju brdovite Bosne, brdovite ali meni izuzetno drage, pitome i nadasve gostoljubive, bogate faune i flore, kraj ispresijecan vodotocima, okićen šumskim proplancima i historijskim znamenitostima. Toponimi govore svojim jezikom,

ukazuju na prohujala vremena. Karakteristična su imena brda: Mramor, Gradina, Rudina, Grič itd. Rijeka se zove Turija, a potoci koji protiču zaseokom Begići su Ljuta i Gradinski potok. Prostor na kome se nekada smjesti naselje, zove se Luka. Zašto tako, nema objašnjenja. Zaseok Begići je na nadmorskoj visini od 240 m. Nadmorske visine brda koja okružuju dolinu u kojoj je smješteno naselje Begići su: Mramor 411 m, Gradina 473 m, Rudina 290 m, Grič 387 m itd. Naselje Begići pripada naseljenom mjestu Jaruške Donje u općini Lukavac.

Samo naselje Begići smješteno je na desnoj obali rijeke Turije, koja čini razmeđu planina Ozrena i Konjuha, a nekada bijaše granica kotara Maglaj i kotara Donja Tuzla. Dolinom spomenute rijeke i prevojima naznačenih brda, svojevremeno je prolazio znameniti „put soli“ (rimski), koji je povezivao Primorje i Donju Tuzlu, jedini kontinentalni rudnik soli na Balkanu. Kod naselja Begići, u pravcu istoka, a u neposrednoj blizini „puta soli“, na grebenu brda Mramor, i sada se nalazi neidentifikovano kameno obilježje dimenzija 1,5 m visine i prečnika oko 35 cm.

Slika 2: Lokalitet zaseoka Begići na topografskoj karti 1:25.000

U zaseoku Begići živjela je jedina porodica Begić. Moj djed Jusuf, a potom, od 1929. godine otac Ibrahim bavio se trgovinom. Ja sam rođen 20. juna 1933. godine od oca Ibrahima i majke Emine.

Pitanje se odnosi na sjećanja vezana za rodno mjesto iz doba djetinjstva.

Rekao sam kako je naselje smješteno u dolini zvanj Luka. Moja je porodica bila brojna, činili su je zajedno četiri brata s oko 20-ak članova. Luka je prostor na kojem se skupljalo, a često su bili zastanci kirajdzija i kolara, koji su s konjskim ili pak volovskim zapregama prevozili građu ili poljoprivredne proizvode prema mjestu Puračić, ili pak željezničkoj stanici Lukavac i Puračić, a ponekad i do Tuzle. Zastanke su koristili za odmor, te grupisanje zaprega za izvlačenje i transport preko brda Grič. Jedna zaprega ne bi mogla teret uz veliki napor izvući. Svoj zastanak su koristili i za objed. Glavno jelo im je bilo mali tanjir meda i lepina. Sjetim se često takvog obroka, pa ga i sada koristim kao jutarnji obrok. Moja porodica je imala veliki pčelinjak, pa kada se „vadio“ med mi djeca smo bili prisutni, da bi pomogli, a da bi se malo i zaslادili. Sjećam se kako sam kao mali imao dugu kosu i da sam jednom prilikom ušao među

pčelinje košnice. Pčele su me napale, uplele se u kosu, nisu mogli da me oslobode pčela, pa su me „pokiseli“ u potok. Čini mi se da je to bilo razlog i prvom šišanju.

Sjećam se prvog prolaska automobila kroz Begiče. Rekli su nam djeci da je otvoren rudnik uglja u naselju Seona. Saznali smo da je vlasnik rudnika neki Kamenjašević. U povratku, uz brdo Rudina, automobil je izvlačila zaprega volova.

Ne znam tačno koliko mi je bilo godina, ali znam da sam završio dvije „hatme“ prije nego je počeo rat. Znam da smo jedno vrijeme noć provodili u šumi iznad kuće. Rečeno nam je da su se pojavile „komite“. U kućama nije niko ostajao. Sjećam se kada je otac otišao, po pozivu, u vojsku.

Ubrzo smo napustili Begiče, napustili rodne kuće, sa sobom ponijeli najnužnije, a sve ostalo je ostalo u kućama nezaštićeno. Kao izbjeglice obreli smo se u selu Bikodže, nadomak Lukavca. Tu smo ostali do 1943. godine. Otac se vratio iz zarobljeništva, Njemačke, 1943. godine. Rekli su nam da su muslimane i katolike pustili oslobođene. Otac nam je obezbijedio smještaj u Modracu, nadomak Lukavca.

GG: Osnovnu školu ste završili u Lukavcu, a nižu gimnaziju u Tuzli. Nakon završene gimnazije obuhvaćeni ste projektom „plansko školovanje kadrova“. Kakav tok školovanja u Vašem životu je ovaj projekat donio?

B: Po vremenu uzrasta i tadašnjim propisima, u školi sam trebao biti upisan 1940. godine. Provjerom fizičke sposobnosti konstatovano je „nije dovoljno razvijen“, te se upis u osnovnu školu odgađa za narednu godinu. Međutim, 1941. godine počeo je II svjetski rat, došlo je do odlaska u izbjeglištvo, pa odgađanja upisa u osnovnu školu. Tek 1943. godine upisali su me u osnovnu školu Lukavac. Teškoće su postojale, a u prvom redu što su kontrolu Lukavca vršile njemačke i postrojbe tzv. Nezavisne države Hrvatske. Rijeka Spreča je bila razgraničenje između okupirane i uslovno rečeno, slobodne teritorije. Svi mi, đaci i radnici, imali smo „Aušvis“ za ulazak u Lukavac. U jesen 1944. godine, bilo je to uoči Kurban bajrama, ja sam već bio upisan u drugi razred osnovne škole, majka mi se iznenada razbolila. Otac je pokušao da dovede ljekara iz Lukavca, međutim tadašnje vlasti nisu dozvolile izlazak ljekaru, ali ni dovođenje u Lukavac. Kada je u pitanju bolest moje majke, radilo se o sepsi i nakon dva dana je umrla. Smrt je dovela do poremećaja u porodici, te sam te godine prestao pohađati školu. Braća i sestre su se vratili u rodno mjesto Begiče, a ja sam ostao s ocem. Iduće godine sam nastavio pohađati drugi razred osnovne škole. Osnovnu školu sam završio školske 1946/47 godine. Upisao sam gimnaziju, prvi razred Državne realne gimnazije u Tuzli. Ja sam živio s ocem u Modracu. Otac je otvorio prodavnicu i od tih prihoda smo živjeli. Vozario sam do Tuzle. Otac je često odsustvovao, a ja sam u vrijeme njegovog odsustvovanja ostajao sam. Zamolio sam oca da me smjesti u đачki dom u Tuzli. Tako sam nastavio pohađati prvi razred gimnazije, ne u Tuzli, već u Zvorniku. Nižu gimnaziju sam završio u Tuzli 1950. godine. Teškoća je bilo. Posebno je teško bilo 1948. godine. Privatna trgovina se ukida, tadašnjim privatnim trgovcima se sudi, s kvalifikacijom krivično djelo „ratni dobitnik“. Otac je osuđen na 18 mjeseci robije s prinudnim radom i konfiskacijom cjelokupne nepokretne i pokretne imovine. Otac je odveden u zatvor, a ja sam ostao u đачkom domu. Angažovan je jedan advokat da uradi zahtjev za pomilovanje. Prezidijum Narodne skupštine Narodne Republike Bosne i Hercegovine uvažio je moju molbu, preinačio presudu, smanjio kaznu zatvora za 5 mjeseci i vratio kuću u kojoj smo živjeli. Već 1950. godine, po programu školovanja, upisao sam u Sarajevu Srednju geodetsku tehničku školu, koju sam uspješno završio 1954. godine.

Pitate: „Kakav tok školovanja je donio projekat planskog školovanje“? Pa, donio je sigurnost u obuhvatu velikog broja mladih ljudi, obezbijedena je finansijska podrška školovanju i sigurnost zapošljavanja.

Odabir smjera ograničen je brojem iz planskog programa po gimnazijama. Ja sam iskazao želju za usmjerenje - kinematografsku školu. Za Tuzlansku gimnaziju planirano je jedno mjesto. Tu nisam mogao proći ali mi je ponuđeno mjesto u geodetskoj školi. Nisam imao izbora ali sam izuzetno zadovoljan s ponuđenim.

GG: Godine 1954. ste završili Geodetsku tehničku školu u Sarajevu. Kako su Vam proticali dani tokom školovanja u Sarajevu?

B: Dolazak u Sarajevo 1950. godine bio je izazov. Došao sam u velik grad, novu sredinu, malo poznatu oblast budućeg zanimanja. Geodetska škola imala je svoj đачki dom. Za sve nas koji smo usmjereni u ovu školu, a došli smo iz unutrašnjosti, bio je obezbijeden smještaj. Dobili smo solidnu stipendiju. Škola je bila u centru grada – lokalitet nekadašnje robne kuće „Sarajka“. Brzo sam se uklopio u sredinu. Profesori su bili ozbiljni, ali pristupačni, spremni da pomognu u svakom pogledu. U početku je bilo poteškoća s priborom. U razredu smo imali Pašić Ramiza, vještog za oštrenje rajs federa, a bio je izuzetno dobar matematičar. Susret s priborom za crtanje i izradu planova budio je interes za geodeziju. Bile su to „gladne“ godine, rat je učinio svoje, a i životna dob je bila poodmakla. Odmah prve godine, pri Učiteljskoj školi, otvoren je kurs za učitelja u osnovnoj školi. Jedna grupa, u koju sam se i ja uključio, željeli smo da što prije nešto završimo i da počnemo zarađivati za život. Grubo smo odbijeni u Geodetskoj školi, od koje nam je trebala ispishnica. Nismo uspjeli, s obrazovanjem smo nastavili u Geodetskoj školi.

Slika 3: Terenska grupa: prof. Bisić – vođa grupe i pomoćnik Begić, Bosanski Petrovac, 1954. godine

Značajan je bio rad u sekcijama. Između ostalih radila je i foto sekcija. Organizovan je kurs izučavanje i rad s Morseovom azbukom. Pojašnjeno nam je da je budući naš rad na terenu, te da se preko željeznice, uz Morseovu azbuku može, po potrebi, brzo uspostaviti komunikacija. Poseban je bio doživljaj ferijalna praksa. Ferijalna praksa je redovno bila u mjesecu julu. Moja generacija je ferijalnu praksu obavila na premjeru grada Mostara 1952. i 1953. godine. Ferijalna praksa se ocjenjivala i ocjena je ulazila u svjedočanstvo. Na kraju školovanja, za moju generaciju je bila 1954. godina, polagao se diplomski ispit. Diplomski ispit sam polagao u vremenu od 7. do 24. Juna 1954. godine. Polagao sam 6 predmeta (Srpski ili hrvatski jezik s književnošću, Matematika, Geodezija 1, 2 i 3, Geodetska računanja, Primijenjena geodezija i Izrada planova). Po završetku diplomskog ispita dobio sam diplomu (prema pokazanom uspjehu u toku školovanja i na diplomskom ispitu, Ispitni odbor je izdao diplomu).

Juli mjesec je bio posvećen proizvodnom radu i prvoj zaradi. Profesori Geodetske tehničke škole ugovorili su premjer Bosanskog Petrovca. Nekoliko dojučerašnjih đaka, sada diplomiranih geometara, među kojima sam bio i ja, krenuli smo kao pomoćnici profesorima na premjeru Bosanskog Petrovca. Ja sam raspoređen za pomoćnika profesora Mehmeda Bisića, koji mi je u toku školovanja predavao Geodeziju. Triangulaciju je radio prof. Faruk Filipović, dipl.inž.geodezije, nivelman je radio Husein Muhamedagić, direktor škole. Nivelmanske letve su bile oštećene, pa su se Ferid Omerbašić i Rajmund Jakubik, diplomirani geometri klase 1954. godine ponudili da ih prefarbaju. Za uslugu su tražili baklava u slastičarni, koliko mogu pojesti. Direktor je pristao. Kada je proces farbanja letvi završen, direktor ih odvede u slastičarnu na baklavu. Pojeli su toliko da je direktor prokomentarisao: „Manje bih platio profesionalnoj firmi nego što sam platio slastičarni“.

S profesorom Bisićem smo snimali tahimetrijskom metodom vangradski dio terena. Snimali smo jedan veći posjed, tek zagrađen žičanom ogradom. Kada je radnik postavio letvu uz jedan kolac, vlasnik zemljišta je reagovao rekavši da je stvarna granica od kolca udaljena za širinu podlanice. Profesor Bisić je bez komentara naredio radniku da postavi letvu tamo gdje je vlasnik pokazao, a meni je rekao da vlasnik ne zna koja je tačnost tahimetrijskog snimanja. Sličnih primjera je bilo maltene svaki dan.

Prije početka premjera ja sam radio opis granice katastarske općine. Bila su prisutna dva građanina iz susjednih – graničnih katastarskih općina. Na jednom mjestu upisivao sam indikacije graničnih parcela, uz granicu katastarske općine, kada je prisutni mještanim – član komisije rekao: „Polovina“. Pitao sam ko je vlasnik druge polovine. Potrajalo je par minuta u dijalogu dok se nismo razumjeli, radi se o prezimenu vlasnika, a ne dijelu vlasništva. Prva iskustva s tog premjera bila su od velike pomoći radeći po terenima širom Bosne i Hercegovine.

GG: Vaše prvo zaposlenje je bilo u Državnom zavodu za geološka istraživanja u Sarajevu. Zašto baš tu?

B: U ugovoru za stipendiranje stajala je i klauzula „davalac stipendije zadržava pravo da po završetku škole korisnika stipendije rasporediti na posao kod institucije koja ima potrebe za geometrom“. Tako je tadašnje Ministarstvo obrazovanja, na iskazanu potrebu Zavoda za geotehnička istraživanja Bosne i Hercegovine, mene rasporedilo u taj zavod. Mogu reći da je za mene, raspored u Geološki zavod jedno veliko iskustvo. Direktor Zavoda je bio Hilmija Selimović, po profesiji geodeta. Kada sam došao u Zavod, odveli su me kod direktora i nakon upoznavanja kraće sam se zadržao u kancelariji direktora, poslije su me odveli u kancelariju, dodijelili mi radni sto i ostavili me na kratko. To je trajalo možda pola sata, kada je došla sekretarica direktora i rekla „direktor vas zove“.

Direktor je na svom stolu držao jednu fasciklu, za koju sam brzo saznao da se radu o projektu dijela naselja Kasapovići (Novi Travnik). Direktor me ukratko upoznao sa zadatkom. Trebam prenijeti na teren projekat. Pripremi se za teren, u ekonomatu preuzmi potrebni instrumentarij,

pribor, poljski krevet, posteljinu, pribor za jelo i kuhanje. U Kasapovićima kontaktiraj s direktorom Kapitalne izgradnje. Uzmi putni nalog i novčanu akontaciju. Šta ti bude zatrebalo imaš Kapitalnu izgradnju. Poželio mi je sretan put.

Kada sam došao u kancelariju tamo sam zatekao višeg geodetu Arifa Tanovića. Upoznali smo se, pomogao mi je da popišem potrebne stvari, uvežem i upakujem, pripremim za transport do željezničke stanice „Alipašino Polje“.

Od Travnika do Kasapovića zakupio sam zaprežna kola. Kada sam stigao u Kasapoviće smjestio sam se u tek izgrađeni hotel.

Čekao me složen rad, nemam koga pitati i tražiti stručnu pomoć. Znao sam da sam sam, sa mnom je jedino bilo ono znanje koje sam ponio iz škole, te kako se mogu sam organizovati. Tadašnje vrijeme i uslovi nisu mogli ništa drugo ponuditi. Škola me pripremala za samostalni rad, izgrađivala osjećaj odgovornosti i način komuniciranja. To me pratilo dugo kroz rad na terenu i ta saznanja bila su moja snaga.

Poslije Kasapovića došao je kamenolom „Kaloševići“ te obalski bulevar u gradu Zenici.

Potkraj 1954. otišao sam u Zagreb, u želji da nastavim školovanje na Geodetskom fakultetu. Finansijske poteškoće vratile su me u Sarajevo. Zaposlio sam se u Projektantskom preduzeću „Projekt“. Radio sam u birou za puteve. Učestvovanjem u timovima za trasiranje puteva: Sarajevo – Tuzla, puteva kroz planinu Prenj, vojnih puteva u rejonu Kalinovika. Na Prenju upoznajem akademskog slikara Lazu Drljaču. Nekoliko puta sam posjetio njegovo stanište u kome je imao svoju bogatu galeriju.

Pozvan sam u vojsku krajem 1956. godine. Bio sam u školi rezervnih oficira, rod artiljerije. Tu sam se susreo sa jednom novom oblasti: kartografijom u primjeni za vojne potrebe. Radili smo na astronomskim opažanjima i računanju astronomskih koordinata.

Dolaskom iz vojske čekali su me novi, mogu reći veći izazovi, poslovi: Prenj, Boračko jezero, vodovod na Nevesinjskom polju, Crvanj planina i još neki.

Slika 4: Rad na triangulaciji – radna grupa na planini Vitorog, 1960. godine

Od 1958. godine rad sam nastavio u novoj instituciji, tj. Birou za studije i unaprjeđenje poljoprivrede – Poljoprojekt. Bili su to novi zadaci izrade gospodarskih osnova novoformiranih poljoprivrednih preduzeća, a potom uređenje kraških polja Zapadne Bosne. Na mene je palo da radim triangulacionu mrežu za Glamočko i Kupreško polje, (na tom području je bila razvijena mreža I i II reda). Republička geodetska uprava dala je saglasnost za moje angažovanje. Projekat mreže uradio sam uz nadzor dipl.inž. Šefika Krajinića, inspektora Geodetske uprave. Projektom je obuhvaćeno 120 triangulacionih tačaka (treći red osnovne i popunjavajuće mreže, te mreža IV reda). Moj rad se odnosio na izradu projekta, postavljanje biljega i signalisanje, mjerenje i računanje privremenih koordinata. Izravnanje mjerene mreže obavila je grupa profesora, na čelu sa prof.dr. Fethulahom Smailbegovićem, dipl.inž.geodezije. Bio mi je izazovan projekat, posebno što je bilo i računskih pravaca i jedna bliska tačka. Na ovom poslu koristio sam odredbe Pravilnika za triangulaciju prof. Svečnikova.

GG: Vaše ime se spominje i u Katastru zemljišta općine Kupres. Možete li nešto reći o Vašem angažmanu u ovoj općini?

B: Radeći triangulaciju za općine Glamoč i Kupres, veći dio vremena proveo sam u mjestu Kupres. Upoznao sam ljude i teritoriju općine. Katastar je bio više zatvoren nego što je radio. Postojali su problemi imovinsko pravnog karaktera. Posebno su naglašeni problemi uređenja vlasničkih odnosa, razgraničenje privatne i državne šume. Jednoga dana došao je dio općinskog rukovodstva u Sarajevo na razgovor. Ponudili su mi mjesto rukovodioca Katastra. Nisam odbio ali nisam ni prihvatio, ostavio sam da razmislim. Poslije izvjesnog vremena pošao sam u Livno na teren. Svratio sam u općinu. Obavili smo razgovor i ja sam prihvatio, uz uslov da mi obezbijede ono što imam u Sarajevu, platu i stan. Odmah su prihvatili što se tiče stana, ali nisu mogli kroz normativna akta obezbijediti platu. Našli su rješenje u zaključenju ugovora o radu i ugovornu platu. Tako sam sa općinom zaključio ugovor. Kada sam se vratio s terena iz Livna, sjedio sam sa starijim kolegom Ademom Makarevićem, pokazao mu ugovor na šta mi je rekao: „Najgore je biti u najmu kod čovjeka siromaha“. Kupres jest siromašno mjesto ali su ljudi dobra srca i poštene duše. Imao sam djevojku Kuprešku po imenu Nazila, iz porodice Mandžuka. Brzo smo zaključili brak, odmah po završetku studija ekonomije u Sarajevu. Kako je moj ugovor bio zaključen na godinu dana prihvatio sam ostanak, dok se ne odsluže obaveze moje supruge po osnovu stipendije koju je primala za vrijeme studija.

Tako je moj radni odnos u općini Kupres trajao do 1964. godine. Vjerovatno bi trajao i duže da mi nije obolio otac u Lukavcu.

Zadovoljstvo je bilo raditi, mada je bilo i naporno. Naporno je bilo obzirom da sam duži vremenski period bio sam u katastru. Primaio sam stranke, vodio korespondenciju, protokol, rješavao zahtjeve građana na terenu, učestvovao sa sudom kao vještak, radio s pravnim referentom na rješavanju imovinsko pravnih predmeta, vodio katastarsko knjigovodstvo, izradu spiskova poreznih obveznika te obračun katastarskog prihoda.

Postojao je problem visine katastarske ljestvice u odnosu na druge općine katastarskog sreza, pa je uz učešće tadašnjeg predsjednika sreza Livno dogovoren razgovor u Saveznom izvršnom vijeću s Avdom Humom, tadašnjim saveznim sekretarom (ministrom) za poljoprivredu i šumarstvo. Dan prije zakazanog razgovora, iz kabineta predsjednika sreza Livno su me obavijestili, da ja idem u Beograd s predsjednikom na razgovor. Kada smo stigli u Beograd, u Saveznom izvršnom vijeću, u holu se nismo zaustavljali pred recepcijom, samo se „prolomio“ glas Joze Bakrača, predsjednika sreza Livno: „Narodni poslanik“. Bez zastoja smo se uputili do kabineta Avde Hume.

Humo nas je primio, ja sam pojasnio razlog dolaska u Ministarstvo. Humo je s pažnjom saslušao, te nakon razgovora rekao da ubrzo slijedi utvrđivanje katastarske ljestvice, pa da se sačeka s korekcijama sadašnje ljestvice katastarskog prihoda, porez da se iskoriguje

koeficijentima poreskih stopa. Humo je dalje rekao da će, iz Ministarstva, biti odaslana instrukcija, vezano za sadašnje stanje a i za način korigovanja ljestvice čije utvrđivanje ubrzo slijedi.

GG: Bili ste šef katastra općine Tuzla. U kom periodu ste tu funkciju obavljali?

B: Iz Kupresa došao sam u Tuzlu, bila je to 1964. godina. Značajne su bile razlike u radu, drugi je mentalitet građana, dinamika rada je znatno veća. U katastru Kupresa katastarski planovi su bili u dobrom fizičkom stanju, a u Tuzli su sa znatnim fizičkim oštećenjima, sitnija je parcelacija, katastarski operat dotrajavao. Odlazak na teren i rad na terenu sličan je: geodetski stol, planšeta, busola, orijentiši planšetu, utvrdi stajnu tačku i radi. Kratko vrijeme po dolasku postavljen sam za šefa katastra. Imao sam podršku od općinskog rukovodstva, ali isto tako i od Republičke geodetske uprave. Često sam komunicirao s Upravom. Dosta je bilo razgovora oko potrebe za novim premjerom. Tuzla je uvrštena u Program. Obavljene su pripreme i na nivou općine Tuzla. Bili su česti razgovori oko premjera i angažovanja sredstava budžeta. Prebrođena su drugačija razmišljanja, prevladala je potreba. Premjer je obavljen, ušlo se u drugu fazu obrade podataka. Urađen je katastarski operat uz pomoć računarske tehnike. Bio je to prvi katastarski operat na računaru Energoinvesta. Kasnije je Uprava kupila vlastiti sistem. Korištena je mikrofilmska tehnika. „Prebačen“ je katastarski operat na mikrofilm, uz tehnička sredstva Beogradske banke. Već 1968. godine otvoreni su razgovori na temu katastra komunalnih uređaja. Republički organi su bili mišljenja da prvo Savezna skupština donese okvirni zakon, pa potom republičke skupštine zakone za republike. Sve je to zahtijevalo vrijeme. Ja sam sa Službom prostornog uređenja pripremio nacrt općinske odluke o komunalnim instalacijama i dostavio istu u proceduru. Od ideje do nacrta odluke predsjednik općine je bio u toku. Kruna tog rada je donesena odluka na Općinskom vijeću. Nije bilo reakcije republičkih organa na donesenu odluku. U Bosni i Hercegovini to je prvi akt kojim je uređena materija podzemnih i nadzemnih komunalnih uređaja.

Na čelu katastarske službe Općine Tuzla bio sam osam godina, od 1964. do 1972. godine. Istekom drugog, četverogodišnjeg mandata, prešao sam na rad u Imovinsko pravnoj službi općine, a na mjesto direktora Općinske geodetske uprave, imenovan je diplomirani geodetski inženjer, što je i bilo normalno.

GG: Paralelno s radom, kao i dosta drugih geodetskih stručnjaka tog vremena, pohađali ste studij na Višoj geodetskoj školi u Sarajevu?

B: Tokom rada sam se sučeljavao s mnogo pitanja. Jedno od pitanja je i obrazovanje. Radi se na složenim poslovima, novim tehnologijama, ostvaruju se kontakti s ljudima različitih nivoa. Viša geodetska škola nudila je jedan novi korak u obrazovanju. Upisao sam studij na Višoj geodetskoj školi 1969. godine, a diplomirao sam 1972. godine. Dosta vremena mi je uzeo diplomski rad („Osovinaska mreža – geodetska – u zoni slijeganja terena grada Tuzle“). Vanredni studij ili kako se kaže, studij uz rad, zahtijeva cijelog čovjeka, pomoć porodice, kolega, pa i institucije u kojoj se radi. Na diplomskom radu dali su mi podršku i pomoć prof. dr. Smail Pašalić, dipl.inž.geod. i prof. dr. Ibrahim Jašarević, dipl.inž.građ.

GG: Studij ste uspješno okončali 1972. godine. Kako ste uspjeli uskladiti obaveze na fakultetu, općini, tijelima Saveza geodetskih inženjera i geometara.....?

B: Planiranje je osnovni faktor u ostvarivanju životnih ciljeva. Postoje periodi u životu kada se nameću, po sopstvenoj želji, ili pak ih nameću spoljni faktori, bilo iz domena bavljenja nekim poslom, potrebe porodice, društvene obaveze i sl. Proširenje aktivnosti zahtijeva preraspodjelu svog vremena. Dan traje onoliko koliko traje, ne može se razvući, znači ostaje da se u drugim

dijelovima traži prostor. Porodica je veliki rezervat gdje se može ući. Tako je i kod mene bilo. Imao sam veliko razumijevanje, pa i pomoć porodice.

GG: Obzirom da je rad geodeta u katastru u velikoj mjeri protkan saradnjom sa pravnom strukom, Vi ste se odlučili vanredno uz rad studirati pravo?

B: Poslovi na kojima sam radio su poslovi iz domena nekretnina, a to već zadire u oblast imovinskog prava. Pa i propisi kojima je uređena geodetska oblast, primjena tih propisa zahtijeva poznavanje osnovnih elemenata imovinskog prava. Kaže se: „geodeta treba poznavati pravo onoliko, koliko pravnik treba poznavati geodeziju“. Rad u katastru, imovinsko pravnoj službi, u društvenim organizacijama, zahtijeva poznavanje prava. Tokom rada u Tuzli biran sam za odbornika u općinskoj skupštini. A kao odbornik sam imenovan za predsjednika općinske Komisije za propise. Kako vidite sve je to domen pravnih nauka. U Komisiji za propise imenovano je osam pravnika. Kada sam sve skupa sagledao ocijenio sam potrebnim da se okrenem i pravnim naukama. Tako sam upisao studij prava na Pravnom fakultetu u Sarajevu. Studij sam završio u roku od 4 godine i osam mjeseci. Usporedo sa studijem prava, bio sam upisan na studij kibernetike pri Fakultetu organizacionih nauka u Beogradu. Dogodilo se jednovremeni zapis četvrte godine i na pravu i na kibernetici. Opredijelio sam se da završim pravo, pa poslije da završavam kibernetiku. Međutim dogodilo se kako nije planirano. Prešao sam u Sarajevo, u Republičku geodetsku upravu. Radilo se na Zakonu o premjeru i katastru nekretnina, veliko angažovanje nije ostavilo prostora za kibernetiku. U konačnom moram biti zadovoljan s postignutim.

GG: Bili ste aktivni u Savezu geodetskih inženjera i geometara Bosne i Hercegovine, prije i nakon osamostaljenja Bosne i Hercegovine?

B: Bio sam aktivni član, prvo regionalnog, republičkog i saveznog (na nivou države) saveza geodetskih inženjera i geometara. Uključivanje u više nivoe, išlo je od regionalnog. Raditi u jednoj branši a ne biti član udruženja (strukovnog) je bilo nezamislivo. Preko saveza se ostvaruju strukovni ciljevi, a savez pomaže u rješavanju statusa svojih članova.

Slika 5: Savjetovanje o osnovnim geodetskim radovima u Strugi, 1987. godine

Savez je nekad, a i sada bi trebao biti, strukovni sindikat, sa svim pravima i obavezama. Stoga se moja aktivnost u savezima zasnivala na ovim načelima. Savez geodeta Bosne i Hercegovine i Jugoslavije organizovali su svake godine po dva savjetovanja, svaki put u drugoj republici ili autonomnoj pokrajini. Teme savjetovanja su bile aktuelna pitanja struke i obrazovanja. Snaga saveza najbolje se može vidjeti po realizaciji strukovnih zadataka. Šesti Kongres SGIG⁸-a Jugoslavije održan je u Beogradu 1986. godine. Cilj, uspostava saveznog geodetskog organa. Uspjelo se!

GG: Autor ste više članaka iz oblasti geodezije i vlasničkih prava objavljenih u naučnim i stručnim časopisima iz oblasti geodezije?

B: Postoje opšta pravila, ako nešto znaš što može i drugom koristiti, pisanjem, bilo u kom obliku; knjiga, studija ili pak članaka, naučnog, informativnog karaktera, treba ga publikovati, učiniti dostupnim i drugim članovima ili pak onima koji nisu članovi.

Ja sam se, kada mi je vrijeme dopuštalo, i kada sam mogao doći do publikacija, koristio zapisanim. Kada sam radio na članku „Geodetska služba Bosne i Hercegovine od 1880. do 2011. godine, za popis kadrova koji su u tom periodu bili angažovani, saznao sam iz glasila ili pak knjiga, te raznih članaka. Poruka je „samo pisati“.

GG: Neke članke ste objavljivali i u listu Pravna misao, a Vaše ime se spominje i u Glasilu arhivara BiH?

B: Koristio sam se dosta arhivskom građom. U arhivima, bilo kog nivoa, građa je provjerena od naučnih kadrova, provjeravana iz više izvora, što joj je davalo snagu. Stoga, kad god sam bio u prilici da mogu nešto korisno ponuditi, pisao sam i nudio putem članaka. Časopis Pravna misao izvor je interesantnih članka, pravnih rasprava ili komentara. Geodeti treba da ih koriste, a i ja sam koristio to glasilo. Rado publikuju članke gdje je stručni geodetski dio povezan s pravom ili se naslanja na pravna rješenja.

GG: Godine 1988. ste zajedno s Jasminom Imamovićem objavili knjigu Komentar zakona o premjeru i katastru nekretnina. Možete li ukratko upoznati čitaoce glasnika sa sadržinom knjige?

B: Komentar zakona ima za cilj da određenu normu pojasni, ukaže na rješenja nekih situacija, bilo da se radi o upravnom ili sudskom postupku. Jasmin Imamović je mlad, vrstan pravnik, mogao je i ponudio je korisna rješenja. Podijelili smo oblasti iz Zakona o premjeru i katastru nekretnina, jedan je dio koji se odnosi na tehničke norme, a drugi dio koji se odnosi na pravnu (imovinsko pravo) tematiku.

Ovaj način javnog publikovanja nudi pomoć onima koji rade na tim poslovima, ali nudi i polemičku raspravu – mogućnost. To načelo je bilo i kod objavljivanja ove knjige, kao što je pomoć đacima i studentima u izučavanju materije katastra nekretnina.

GG: Knjiga Teorijski i praktični komentar zakona o premjeru i katastru nekretnina izašla je iz štampe 1991 godine. Osim Vas i gospodina Imamovića koautor je i dr. Vladimir Lukić. Šta biste posebno za geodete zanimljivo izdvojili iz ove knjige?

B: Uspostava katastra nekretnina, u vlasničkom pogledu, temeljem Zakona o premjeru i katastru nekretnina započela je 1984. godine. Stečena su neka iskustva, bilo je upravnih postupaka, sudskih postupaka, revizija, savjetovanja, republičkih i saveznih, na kojima su prezentirani referati, razmijenjena iskustva i mišljenja, ukazano na dobre i loše strane u primjeni odredaba Zakona kod uspostave nove evidencije katastra nekretnina. Značajna su iskustva na

⁸ SGIG je skraćenica za Savez geodetskih inženjera i geometara

definisanju stambenog i poslovnog prostora. Donesen je Pravilnik o izlaganju podataka premjera i utvrđivanju prava vlasništva na nekretninama. Sve je to podstaklo na novi komentar kao podršku uspostavi nove evidencije. Za geodete je značajna kvalitetna i korektna identifikacija parcela stari – novi premjer, identifikacija vlasništva po zemljišnoj knjizi, i time zaštita prava na nekretninama. Značajan je udjel geodeta i njihova odgovornost. Komentar upućuje na složenost i odgovoran pristup poslu.

GG: Zemljovlasnici Bosne naziv je knjige čiji ste autor. Možete li reći koliko je dugo trajao rad na prikupljanju podataka i pisanju ove knjige?

B: Da, rad na knjizi „Zemljovlasnici Bosne“ trajao je dosta dugo, gledano vremenski, mada gledano kroz vremenski period koji je knjiga obuhvatila – Banovina/Kraljevina Bosna do 1463. godine, Osmansko Carstvo (Vilajet Bosna 1463. – 1878. godine i Austrougarska Bosna i Hercegovina, 1878. – 1918. godine), može se reći da su pripreme i rad na knjizi kratko trajali (1993. – 1997. godine). Prvo, teško se došlo do osnovnih podataka – Gruntovni zakonik iz osmanskog vremena, te zakon od 17. muharema 1284. godine i zakon od 7. muharema 1293. godine. Trebalo je uraditi dosta prevoda, jedan dio se odnosi na Osmanski katastar (1522. – 1533. godine) te iz Austrougarskog perioda, dokumenta koja se odnose na pripreme za katastarski i vojni premjer teritorije Bosne i Hercegovine.

GG: Zemljovlasnici Bosne predstavlja građu o vlasničkim odnosima u BiH, objavljenu u šest knjiga. Šta biste posebno izdvojili kao bitan podatak za čitaoce Geodetskog glasnika?

B: Slijedio je rad na obradi građe od uticaja na nastanak, transformaciju i prestanak vlasništva. Građa je podijeljena po karakterističnim periodima. Knjiga prvo pojašnjava nastanak Bosanskog katastra (Sandžak Bosna, Zvornički sandžak i Sandžak Hercegovina), te period Austrougarske. Druga knjiga obuhvata period Jugoslavije: Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca-Kraljevina Jugoslavija, Demokratska Federativna Republika Jugoslavija, Federativna Narodna Republika Jugoslavija i Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija. Treća knjiga obuhvata period od demokratskih izbora 1991. godine do donošenja Daytonskog sporazuma 1995. godine, a četvrta se odnosi na period od Daytonskog sporazuma 1995. godine do 2000. godine. Rad tretira nepokretnu imovinu Bosne i Hercegovine – države i privatnu imovinu.

Ostao je nejasan termin „Jugoslavija“, kada je i na koji način nastao. Teritorija formirana poslije Prvog svjetskog rata zvanično je imenovana kao Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca. Preimenovana je u Kraljevinu Jugoslaviju Vidovdanskim ustavom 1929. godine. Kako se dogodilo da je izdata 1919. godine brošura pod nazivom „Čija je zemlja u Jugoslaviji“, znači već se 1919. godine pojavljuje ime Jugoslavija!?

Čitaocima ovih knjiga ukazao bih na oblast agrarnih odnosa, prava i drugu agrarnu reformu i njihov uticaj na razvoj vlasničkih odnosa u Jugoslaviji, te pomjeranje stanovništva, unutrašnju kolonizaciju i posljedice kolonizacije.

GG: Dugo ste proučavali historijat geodetske djelatnosti u Bosni i Hercegovini i pri tome došli do veoma zanimljivih saznanja? U prethodnom broju Geodetskog glasnika objavljen je izuzetno vrijedan popis geodeta koji su radili u Geodetskoj upravi BiH od 1880. do danas.

B: Raditi u jednoj oblasti skoro šezdeset godina, a ostati nezainteresovan i ne postaviti sebi pitanje tko sam i što sam, tko su prije mene radili poslove čijim „plodovima“ se napajaju generacije, koji svojim radom uvijekvečiše šarenila i ljepote dijela površine ove planete, koja pripada građanima Bosne, žiteljima ovog prostora, zapisaše vlasnike i korisnike nepokretnosti, ostaviše upisana imena da se otrgnu od zaborava, registrovaše toponime da svjedoče o prohujalim vremenima, osta zapisano dobro i zlo, pravda i nepravda. Nisam se mogao oteti

razmišljanju kako se odužiti ljudima neimarima, te kao znak zahvalnosti upisati njihova imena, kao znak zahvalnosti za sva vremena, kao što su oni nama ostavili zapisane toponime, pohranili u „sefove“ našu imovinu, te je tako učinili nepovredivom, kao što su naša imena obezbijedena upisom u matične knjige. Dugo je trajalo prelistavanje dokumenata po arhivama, vađenja imena i slaganju uz naznaku vremena rada. Nema jednog kvadratnog metra, ni jednog brdskoj i planinskog vrha, izvora, bunara, malog i velikog vodotoka, i tako redom, da nije došla stopa vrijednih neimara geodeta. Milioni koordinata i kota sračunati su i dodijeljeni odgovarajućim tačkama, milioni parcela su registrovani kao zatvorene linije, pravilnog ili nepravilnog oblika, dodijeljeno im ime – toponim i površina. Stoga se svima koji revnosno radiše ili i sada rade hoću ovim da zahvalim. Hvala vam!

GG: Učestvovali ste na međunarodnim konferencijama o zemljišnim informacionim sistemima. Koju biste izdvojili kao posebno zanimljivu?

B: Ja sam učestvovao na nekoliko međunarodnih konferencija sa temom „zemljišni informacioni sistemi“. Bosna i Hercegovina prvo učešće bilježi 1998. godine. Poziv je došao preko Geodetske uprave Bosne i Hercegovine. U pozivu je bio naznačen sastav članova komisije, naime naznačeno je iz kojih institucija trebaju biti članovi (državne institucije, obrazovanje, zemljišna administracija i imovinsko pravna oblast). Vlada Bosne i Hercegovine je odobrila odlazak četiri člana (Begić Mustafa, doc.dr. Zdravko Galić, Hasan Muminović i Adil Šaković). Konferencija je održana pod pokroviteljstvom Ekonomske komisije UN-a, u palači UN u Ženevi. Svaka delegacija imala je dva mjesta u sali. Ja sam sa doc.dr.Zdravkom Galićem popunio dva mjesta rezervisana Bosni i Hercegovini. Prisustvo delegata Bosne i Hercegovine popraćeno aplauzom. Predstavljanje geodezije Bosne i Hercegovine obavio je doc.dr. Zdravko Galić. Imali smo više kontakata s delegacijama iz drugih zemalja. Povratkom u Sarajevo podnijelo smo izvještaj Vladi BiH, a jedan primjerak izvještaja dostavljen je OHR-u. Slijedile su konferencije u Beču, Oslu, Varšavi, Budimpešti. Prva, koja je održana u Ženevi, ostavila je najjači dojam. Da li je razlog objekat u kojem je održana konferencija, topao prijem i srdačnost drugih delegacija i njihova naklonost prema Bosni i Hercegovini. Rekao bih da je ukupna atmosfera, tokom rada konferencije ostavila na nas, iz Bosne i Hercegovine, jak dojam. Osjetili smo pravu prijateljsku atmosferu.

Slika 6: MOLA Workshop, Oslo, 1997. godine

GG: Obavljali ste više funkcija u tijelima Saveza geodetskih inženjera i geometara Bosne i Hercegovine, odnosno Savezu udruženja građana geodetske struke Bosne i Hercegovine?

B: Prvo, dugo sam prisutan u Savezu geodetskih inženjera i geometara. Aktivnost, kao člana datira u sekciji Sarajevo, potom sekciji Tuzla. Uključen sam u predsjedništvo Saveza BiH. U vremenu od 1980. do 1988. te 1995. – 2003. Obavljao sam funkciju predsjednika Saveza geodetskih inženjera i geometara Bosne i Hercegovine. U vremenu od 1989. do 2003. godine bio sam član Izdavačkog savjeta lista Geodetski glasnik. Za rad u Savezu geodetskih inženjera i geometara Bosne i Hercegovine dodijeljena mi je Povelja zaslužnog člana Saveza GIG-a BiH, te povelja i plaketa zaslužnog člana Saveza GIG-a BiH. Za člana Predsjedništva Saveza geodetskih inženjera i geometara iz Bosne i Hercegovine delegiran sam 1988. godine. U Predsjedništvu SGIG-a Jugoslavije radio sam do 1991. godine. Za ukupan rad u SGIG-u Jugoslavije dodijeljena mi je plaketa zaslužnog člana Saveza GIG-a Jugoslavije.

Slika 7: Radno predsjedništvo na završnoj sjednici VII Kongresa geodeta Jugoslavije, Beograd, 1986. godine

GG: Vjerovatno se sjećate Vaših obaveza prilikom izdavanja časopisa Geodetski glasnik?

B: Biti organizovan u Savezu znači biti spreman na aktivan rad. Prihvatio sam se članstva, a time i obaveza. Glasilo geodetskih inženjera i geometara BiH datira od 1951. godine, mada je neki oblik bio i od 1946. godine. Radeći u Savezu imao sam zaduženja na obradi i izdavanju geodetskog lista. Od 1989. godine bio sam član Izdavačkog savjeta. Sjećam se ranijih godina i rada u Savezu. Preko regionalnih saveza imali smo "dirigovane" članke - naručene. Jednostavno smo preko članova inicirali pisanje članaka, informacija i sl. Na nivou Saveza Jugoslavije bilo je dogovoreno da Geodetski list Hrvatske bude i glasnik Jugoslovenskog saveza. U njemu su objavljivani naučni članci, a vršena je razmjena i sa inostranstvom.

Slika 8: Obilježavanje 110 godina katastra BiH, Sarajevo, 1996. godine

GG: Geodetska uprava Bosne i Hercegovine je osnovana 1993. godine i Vi ste bili njen direktor. Kako je teklo osnivanje i rad ove ustanove?

B: Pogrešno je reći da je "Geodetska uprava Bosne i Hercegovine" osnovana 1993. godine! Geodetska služba Bosne i Hercegovine osnovana je 1880. godine. Od te godine geodetska služba za Bosnu i Hercegovinu egzistira pod različitim nazivima, ali uvijek kao geodetska Služba za Bosnu i Hercegovinu. Smještena je u zgradi Zemaljske vlade u Sarajevu 1896. godine. Geodetsku službu Bosne i Hercegovine čini jedinstvena grafička i pisana dokumentacija, jedinstvene geodetske mreže, jedinstvene katastarske i zemljišne evidencije. Početkom rata, bolje reći agresije na Bosnu i Hercegovinu (napad na teritoriju BiH izvršila je 1992. godine takozvana JNA), bivši direktor Uprave Jovo Miskin, napustio je Upravu, a zamjenik direktora Edib Rondić je poginuo kao borac Armije BiH. Organi Bosne i Hercegovine, formirani prije agresije, nastavili su rad po propisima donesenim prije 1991. godine. Potrebe za normalnim radom i ostvarivanjem funkcije Uprave došlo je do imenovanja direktora. Pozvan sam 1993. godine u kadrovsku komisiju na razgovor. Odmah nakon razgovora imenovan sam za direktora uprave od strane Parlamenta Republike Bosne i Hercegovine. Radilo se u teškim ratnim uslovima. Trebalo je sačuvati dokumentaciju. Negdje 1993. godine, zapaljivim mecima, zapaljena je dokumentacija u dijelu prostora gdje je smještena dokumentacija Austrougarskog premjera. Poslije paljevine, južni dio prostorija Uprave osiguran je debelim, metalnim pločama. Teški su to bili dani. Godine 1992. ubijen je pomoćni radnik Anđelko Matika, a 1993. godine snajperskim metkom sa obronaka Trebevića ubijena je Svjetlana Gavrić. Tek je 1996. godine donesen Zakon o upravi i upravnim organizacijama. Za Upravu su definisane nadležnosti u skladu sa Saveznim zakonom iz 1990. godine. Ubrzo je došlo do formiranja Federalne geodetske uprave, a Uprava Republike Srpske formirana je početkom agresije 1992. godine.

GG: Vjerovatno je bilo i problema u radu?

B: Rad u Upravi je bio organizovan u uslovima rata, vršena je priprema ratnih propisa, rješavani su ranije prispjeli zahtjevi. Sređivana je geodetska dokumentacija, rađena je analiza stanja po radilištima u Upravi i Geodetskom zavodu. Nije bilo finansiranja. Vršene su pripreme za nastavak započetih radova, pripremani su planovi rada. Formiranjem Federalne uprave, kadrovi koji su radili na poslovima iz nadležnosti entiteta prešli su iz Uprave BiH u Federalnu upravu. Zakonom o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i ministarstvima Bosne i Hercegovine nije riješen status organa i zakona o Upravi i upravnim organizacijama BiH. Finansirani su iz budžetske rezerve i takvo stanje je trajalo do kraja 2001. godine. Od 2002. godine prestala je svaka podrška budžeta, ali nije došlo do ukidanja Uprave i rješavanja statusa zaposlenih.

GG: Uprava je prestala sa radom 2011. godine. Kako se to odražava na geodetsku struku u Bosni i Hercegovini?

B: Kao što se dešava u drugim sferama života, tako se desilo i sa Upravom. Tek je 2009. godine, izmjenom Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine, riješeno pitanje Uprave, tako što je određeno "Stupanjem na snagu ovog Zakona, Arhiv Bosne i Hercegovine će, sukladno Zakonu o arhivskoj građi i Arhivu Bosne i Hercegovine, preuzeti Arhiv i dokumentaciju Uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove, a odluku o statusu opreme, inventara, sredstava za rad, službenih prostorija i zaposlenih u Upravi donijet će Vijeće ministara, a na prijedlog Ministarstva civilnih poslova". Pa niti ovim Uprava kao organ Bosne i Hercegovine nije *de jure* ukinuta. Međutim, predajom imovine i prostora, defakto je nestala Uprava. Ja sam u penziji, zadovoljan kako se sve završilo. Borio sam se da ne dođe do podjele dokumentacije, a riješeno je i pitanje zaposlenih.

GG: U arhivu Geodetske uprave pohranjeni su veoma vrijedni geoprostorni podaci za cijelu teritoriju Bosne i Hercegovine. Kakav je status arhiva danas?

B: Tačno je da u Arhivu nekadašnje Geodetske uprave postoji zemljišna dokumentacija, koju čine podaci katastra zemljišta iz perioda 1522. – 1530. godine, za sandžak Bosna, sandžak Hercegovina i Zvornički sandžak, katastarski planovi premjera iz perioda 1880. – 1884. godine, katastarski planovi u formatu "šesnaestina" reambulirani tokom uspostave zemljišnih knjiga, geodetski planovi sa podacima zemljišta donjeg toka rijeke Drine (Zvornik Rača) nastali rješavanjem spornog dijela granice Austrija – Srbija), pohranjeni su geodetski planovi "novog premjera" iz perioda 1953 – 1991. godine. Značajna je evidencija katastarskog klasiranja i bonitiranja zemljišta, urađenog uz premjer Bosne i Hercegovine, te vrijednosna procjena zemljišta urađena uz Austrougarski premjer. U Arhivu su pohranjeni obimni podaci nastali uz izradu ljestvica katastarskog prihoda.

Mislim da je najbolje rješenje preuzimanje dokumentacije od strane Arhiva BiH. Ako me pitate zašto, rekao bih da je to u prvom redu zbog garancije teritorijalnog integriteta, očuvanja dokumentacije i njene upotrebljivosti. Arhiv će prečistiti dokumentaciju, kategorisati je i klasificirati.

Ministarstvo civilnih poslova – sektor za geodeziju, geologiju i meteorologiju, nije bilo zainteresovano da preuzme svu dokumentaciju bivše Geodetske uprave, da nastavi upravljanje istom te da je održava, pa je stoga najsretnije rješenje kako je i urađeno.

Sama činjenica da dokumentacija ostaje na sadašnjim policama i kasama je garancija njene sigurnosti kao i to da, bez obzira na transformacije organa vlasti, u svim oblicima, Arhiv i arhivska građa ostaju.

GG: Bili ste angažovani u nastavi na Odsjeku za geodeziju Građevinskog fakulteta u Sarajevu?

B: Moje angažovanje u nastavi na Odsjeku za geodeziju Građevinskog fakulteta u Sarajevu, rezultat je odlaska profesorskog kadra iz Sarajeva. Bio je doveden u pitanje geodetski studij na Građevinskom fakultetu u Sarajevu. Dogovor je bio da ja preuzmem Katastar nekretnina i Organizaciju geodetskih radova. U nastavi, vježbama i ispitima pomagao sam profesoru koji je pokrivaio te predmete. Ovakvom organizacijom fakultet je uspio, uz postojeći profesorski kadar, održati studij, pomoći studentima koji su se zatekli u Sarajevu, i u izuzetno teškim uslovima da nastave i okončaju studije. Moje angažovanje na Fakultetu trajalo je od 1994. do 2006. godine. To je vrijeme kada se nije postavljalo pitanje plaćanja, bitka se vodila za opstanak.

Slika 9: Komisija za polaganje diplomskog ispita na Građevinskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1998. godine

GG: Izvodili ste nastavu iz predmeta Katastar nekretnina i Organizacija geodetskih radova tokom rata. Možete li nam reći neke detalje iz tog vremena?

B: Malo je bilo studenata koji su ostali u Sarajevu. Teško je bilo kretati se po gradu. Ja sam imao smještaj u području općine Novi Grad. Svaki dolazak u Upravu i Građevinski fakultet bio je opasnost. Nekada su studenti dolazili u Upravu. To su bili posebni termini predviđeni za vježbe. Koliko god je bilo teško i opasno, bio sam zadovoljan da mogu pomoći. Mogao sam obezbijediti potrebnu literaturu, za vježbe potrebne podatke, kako za predmet Katastar, tako i za predmet Organizacija. Mogao sam kopirati literaturu, a nešto je išlo na pozajmicu – posudbu. Uprava je u svojoj biblioteci imala dosta literature. Sve knjige koje su napisali profesori iz Bosne i Hercegovine i drugih Republika, ali i pravilnici iz oblasti katastra i katastra nekretnina, bili su dobra udžbenička štiva. Bilo je dovoljno literature i za Zemljišnu knjigu.

GG: Bili ste član stručne grupe za definisanje granica Bosne i Hercegovine sa susjednim državama?

B: Rad na identifikaciji granične linije granice Bosne i Hercegovine poseban je izazov. Identifikacija granične linije zahtijeva poznavanje međunarodnog prava u domenu granica država, a posebno poznavanje domicilnog prava, koji se tiče granice i graničnih prelaza. Ustav: Član I. Bosna i Hercegovina: 1. Kontinuitet, između ostalog, stoji – "Sa postojećim međunarodno priznatim granicama" ...

Početak rada na identifikaciji granice Bosne i Hercegovine vezan je za formiranje "Ad hok komisije" za uređenje granice koja presijeca "Aerodrom Željava". Formiranu komisiju predvodio je prof.dr. Kasim Trnka. Ja sam pripremao kartografske podatke, podatke koji potvrđuju granicu "na dan međunarodnog priznanja".

Nedugo potom formirana je Državna komisija za granicu Bosne i Hercegovine, a opet ova je formirala Međunarodnu državnu i međudržavnu tehničku komisiju sa Republikom Hrvatskom. Formiran je set Topografskih karata u mjerilu 1:25.000 (ukupno 86). Tehnička komisija je obavila posao oko ucrtavanja granične linije s Republikom Hrvatskom. Za ucrtavanje granične linije Komisija je koristila prikupljene podatke (katastarske granice rubnih katastarskih općina, statističke podatke iz popisa stanovništva 1991. godine, opise statističkih krugova i granica rubnih naseljenih mjesta, podatke Austrougarskog premjera i graničnih katastarskih općina sa granicama rubnih kotara, kao i druge podatke iz sudskih spisa i upravnih predmeta državnih organa). Verifikaciju ucrtane granice izvršila je Međudržavno diplomatsko povjereništvo za Bosnu i Hercegovinu. Karte su urađene u dva primjerka. Jedan primjerak je državna komisija, diplomatskim putem, dostavila Državnoj komisiji R. Hrvatske. Isto je urađeno i u R. Hrvatskoj. Države su razmijenile karte sa ucrtanom granicom. Tehničke komisije su analizirale ucrtanu granicu, utvrdile svaka za sebe razlike u viđenju granične linije. Slijedili su sastanci Međudržavne stručne komisije. Prezentirana su dokumenta, usaglašavala se viđenja, vršile se korekcije dok se, uz pomoć Međudržavnih diplomatskih komisija, nije došlo do jedinstvenog rješenja. Urađen je opis granične linije po TK-25. Ista procedura je urađena na granici sa Republikom Srbijom i Crnom Gorom. Značajne su bile razlike na dijelu granice donjeg toka rijeke Drine (Zvornik – Rača), na drinskim jezerima (hidroelektrane Zvornik i Bajina Bašta), području općine Rudo, Međurječja, Štrbaca i Bilećkog jezera. Došlo je do poteškoća na usaglašavanju granične linije. Dio Međudržavne komisije imao je ovlaštenje za utvrđivanje granice sa pravom pomjeranja granične linije. Zatraženo je usaglašavanje ovlaštenja za dijelove tehničke komisije. Međudržavna diplomatska komisija je to uradila i ovlaštenje je ograničila samo na identifikaciju, čime je omogućen nastavak rada na usaglašavanju granične linije. Granična linija je usaglašena u cijelosti. Kad je trebalo vršiti opis granične linije, došlo je do prekida rada, zbog zahtjeva srpske strane, da se prije opisa razmotre zahtjevi srpske strane za pomjeranje granične linije. Vijeće ministara BiH je odbilo zahtjev srpske strane za pomjeranje granične linije, ukazavši da se može govoriti o pomjeranju granične linije tek kada se ratifikuje ugovor o granici. Za ratifikaciju moraju biti usaglašene karte i završen opis granične linije. Više nije bilo rada na granici sa R. Srbijom. Došlo je do odvajanja R. Crne Gore. Sa Crnom Gorom je nastavljen rad, ali je i tu došlo do zastoja na jednom malom dijelu granične linije, pa je upućen prijedlog Međudržavnoj komisiji da se uključi u rješavanje.

Šta se događa? Elaborat o granici sa R. Hrvatskom, kao prilog ugovoru o granici, dostavljen je na ratifikaciju Saboru R. Hrvatske i Parlamentu Bosne i Hercegovine. Na intervenciju Vlade R. Srpske, povučen je Ugovor sa ratifikacije zbog ponuđenog rješenja na Kostajnici, a i hrvatska strana je povukla Ugovor sa ratifikacije sa Sabora R. Hrvatske. Razlog je ponuđeno rješenje u ugovoru oko Neuma.

Za očekivati je da će doći do deblokade i sa R. Hrvatskom, R. Srbijom, te R. Crnom Gorom.

Mogu reći da je rad bio izuzetno korektan, uz puno razumijevanja i međusobne saglasnosti. Svi završeni dijelovi elaborata su potpisani na nivou Međudržavne stručne komisije.

Slika 10: Rad Komisije za identifikaciju granice između BiH i Crne Gore

GG: Vaš rad je vrijednovan na različite načine, dobitnik ste „Ordена rada sa srebrnim vijencem“, „Povelje saveza geodetskih inženjera i geometara Bosne i Hercegovine“. Kako su na Vas djelovala ova priznanja?

B: Vrednovanje rada u svim sferama i na svim nivoima praktikuje se kao novčana ili nematerijalna. Priznanje bilo kog oblika, bar za mene, ima stimulativni karakter. Ko radi, a svjestan je da to ima opštu društvenu korist, a vidi da to drugi primijete, pa tada i usmeno priznanje ima pozitivne efekte. Ja nisam naučio, naime nisam naviknut na priznanja, ali mi to nije smetalo da radim punom snagom, normalno koliko mi dozvoljavaju moje fizičke mogućnosti, zdravstvene prilike i svakako godine.

GG: Šta biste na osnovu svog bogatog stručnog iskustva poručili mladim geodetskim stručnjacima?

B: Kratko bi rekao; učiti, pisati, crpiti iskustva drugih, pružati pomoć drugima u svakom pogledu.

Razgovarali:

Jusuf Topoljak, Nedim Tuno i Admir Mulahusić